

**SUID-AFRIKAANSE HANDVES VAN GODSDIENSREGTE
EN -VRYHEDE
(Soos onderskryf op 21 Oktober 2010)**

Aanhef

1. AANGESIEN mense die inherente waardigheid, vermoë en behoefte het om te glo en hulle oortuigings in ooreenstemming met hulle basiese geloofstekste, -leerstellings of -tradisies te organiseer; en
2. AANGESIEN hierdie vermoë en behoefte mense se lewens bepaal en waardig is om beskerm te word; en
3. AANGESIEN geloofsoortuigings die hele lewe, insluitende die staat, omvat, en die grondwetlike erkenning en beskerming van die reg op vryheid van godsdienst en gewete 'n belangrike meganisme is waardeur die verhouding tussen die staat en godsdienst billik gereguleer word, en
4. AANGESIEN godsdienstinstellings daarop geregtig is om binne 'n regstaat erkenning, beskerming en samewerking te geniet as instellings wat gesag oor hulle eie sake het; en
5. AANGESIEN erken word dat regte die ooreenstemmende plig op almal in die samelewing lê om die regte van ander te eerbiedig; en
6. Aangesien die staat deur sy regeringsinstellings die verantwoordelikheid het om regverdig, konstruktief en onpartydig te regeer in belang van almal in die samelewing; en
7. AANGESIEN geloofsoortuigings ons begrip van geregtigheid, liefde, meegevoel, kulturele diversiteit, demokrasie, menswaardigheid, gelykheid, vryheid, regte en verpligtinge kan verdiep, asook ons begrip van die belangrikheid van gemeenskap en verhoudings in ons lewens en in die samelewing, en daarom in almal se belang kan wees; en
8. Aangesien die erkenning en effektiewe beskerming van die regte van godsdienstgemeenskappe en -instellings sal bydra tot 'n gees van wedersydse respek en verdraagsaamheid tussen die mense van Suid-Afrika; en

DAAROM WORD die volgende Suid-Afrikaanse Handves van Godsdienstregte en -Vryhede hiermee aangeneem:

1. Elke persoon het die reg om volgens hulle eie godsdienstige of filosofiese oortuigings (hierna oortuigings) te glo en te kies watter geloof, wêreldbeskouing, godsdienst, of godsdienstinstelling om te onderskryf, daarby te affilieer of daaraan te behoort.
2. Niemand mag gedwing word om te glo, wat om te glo of wat om nie te glo, of teen hulle oortuigings te handel nie.

- 2.1 Elke persoon het die reg om van geloof, godsdiens, oortuiging of godsdiensinstelling te verander, of 'n nuwe godsdiensgemeenskap of godsdiensinstelling te vorm.
- 2.2 Elke persoon het die reg dat hulle oortuigings redelik geakkommodeer word.
- 2.3 Elke persoon het die reg om op grond van hulle oortuigings te weier om (a) bepaalde pligte uit te voer, of deel te neem aan sekere handeling of dit indirek te assisteer, byvoorbeeld van militêre of opvoedkundige aard, of (b) bepaalde dienste te lewer of daarvoor te verwys, insluitende mediese of verwante (insluitende farmaseutiese) dienste of prosedures.
- 2.4 Elke persoon het die reg dat hulle godsdienstige of ander oortuigings in ag geneem word by die ontvangs of weerhouding van mediese dienste.
- 2.5 Geen persoon mag aan enige vorm van dwang of indoktrinasië onderwerp word wat hulle godsdiens, geloof of wêreldbeskouing kan vernietig, verander of in gevaar stel nie.
3. Elke persoon het die reg op die staat se onpartydigheid en beskerming met betrekking tot godsdiens.
 - 3.1 Die staat moet 'n positiewe en veilige omgewing vir die uitlewing van godsdiensvryheid skep, maar mag nie 'n spesifieke geloof, godsdiens of oortuiging bevorder of onregmatig bevoor- of benadeel nie en mag niemand indoktrineer met betrekking tot godsdiens nie. In die goedkeuring van enige plan vir die ontwikkeling van grond moet die staat godsdienstige behoeftes in ag neem.
 - 3.2 Daar mag teen niemand op grond van hulle geloof, godsdiens, oortuigings of godsdienstige affiliasie onbillik gediskrimineer word nie.
4. Onderworpe aan die plig van redelike akkommodasie en die behoefte aan die lewering van noodsaaklike dienste, het elke persoon die reg op die private of openbare, en individuele of gesamentlike beoefening of uitlewing van hulle oortuigings, wat die lees en bespreking van gewyde tekste, belydenis, verkondiging, aanbidding, gebed, getuienislewering, orde, kleredrag, voorkoms, dieet, gebruike, rituele en pelgrimstogte, en die onderhouding van gewyde dae, rusdae, feeste en seremonies kan insluit maar nie daartoe beperk is nie.
 - 4.1 Elke persoon het die reg op private toegang tot heilige plekke en begraafplekke relevant vir hulle godsdienstige of ander oortuigings. Sodanige toegang, en die bewaring van sodanige plekke, moet ooreenkomstig die reg gereguleer word en met behoorlike inagneming van eiendomsregte.
 - 4.2 Elke persoon het die reg om met ander te assosieer, en godsdienstige en ander verenigings, -instellings en -genootskappe te stig, in stand te

hou en daarby aan te sluit, godsdienstige samekomste en ander gesamentlike aktiwiteite te reël en plekke van aanbidding, waarvan die heiligheid eerbiedig moet word, daar te stel en te onderhou.

- 4.3 Elke persoon het die reg om binne die land en internasionaal met individue en instellings oor godsdienstige en ander sake te kommunikeer; en te reis, hulle te besoek, met hulle te vergader en in verhoudings of assosiasies met hulle te tree.
 - 4.4 Elke persoon het die reg op enkelgeloof godsdienstige beoefening en godsdienstige uitdrukking en handeling in staats- en staatsondersteunde instellings, solank sulke beoefening, uitdrukking en handeling reëls nakom wat deur die toepaslike openbare gesag gemaak is, en solank dit op 'n billike grondslag geskied en die bywoning daarvan vry en vrywillig is.
- 5 Elke persoon het die reg om tradisies en stelsels van godsdienstige persone-, huweliks- en familiereg wat met die Grondwet strook, te onderhou. Wetgewing wat met die Grondwet strook, mag aangeneem word om huwelike wat kragtens enige tradisie, of 'n stelsel van godsdienstige, persone- of familiereg, aangegaan is, te erken, of om stelsels van persone- of familiereg kragtens enige tradisie, of wat nagevolg word deur persone wat 'n besondere godsdienst aanhang, te erken.
 - 6 Elke persoon het die reg op vryheid van uitdrukking met betrekking tot godsdienst.
 - 6.1 Elke persoon het die reg om (a) op godsdienstige gronde standpunte na buite in te neem en aan openbare debat deel te neem, (b) godsdienstige publikasies en ander materiaal te produseer en te versprei, en (c) akademiese navorsing en verwante handeling te onderneem in ooreenstemming met hulle oortuigings.
 - 6.2 Elke persoon het die reg om hulle oortuigings met 'n ander gewillige persoon te deel.
 - 6.3 Elke godsdienstinstelling het die reg op toegang tot openbare media, welke toegang billik gereguleer moet word.
 - 6.4 Elke persoon het die reg op godsdienstige waardigheid, wat insluit om nie op grond van hulle geloof, godsdienst, oortuigings of godsdienstige handeling gevlaktimiseer, bespot of belaster te word nie. Geen persoon mag haat wat op godsdienst gebaseer is en wat aanhitsing tot dreigende geweld of om fisiese skade te berokken, uitmaak, verkondig nie.
 - 7 Elke persoon het die reg om ooreenkomstig hulle godsdienstige of filosofiese oortuigings opgevoed te word, of hulle kinders daarvolgens op te voed of te laat opvoed.
 - 7.1 Die staat, wat enige openbare skool insluit, het die plig om hierdie reg te respekteer en ouers hieroor in te lig en te raadpleeg. Ouers mag

hulle kinders van skoolaktiwiteite of -programme onttrek wat strydig met hulle godsdienstige of filosofiese oortuigings is.

- 7.2 Elke openbare opvoedkundige instelling mag 'n bepaalde godsdienstige of ander etos aanneem, so lank dit op 'n billike, vry en vrywillige en nie-diskriminerende basis beoefen word, en met behoorlike inagneming van die regte van minderhede.
 - 7.3 Elke private opvoedkundige instelling wat op die basis van 'n bepaalde godsdiens, filosofie of geloof daargestel is, mag sy godsdienstige of ander oortuigings met alle kinders deel wat by daardie instelling geregistreer is, en mag weier om enige ander godsdiens of oortuiging te bevorder, te onderrig of te beoefen. Kinders wat by die instelling geregistreer is (of hulle ouers) en wat nie die godsdienstige of ander oortuigings onderskryf wat in daardie instelling beoefen word nie, doen afstand van hulle reg om nie aan die godsdienstige handeling van die instelling deel te neem nie.
- 8 Elke persoon het die reg om op 'n vrywillige grondslag godsdienstige onderwys, opleiding en onderrig te ontvang en te verskaf. Die staat mag sodanige onderwys, opleiding en onderrig subsidieer.
 - 9 Elke godsdiensinstelling het die institusionele reg op godsdiensvryheid.
 - 9.1 Elke godsdiensinstelling het die reg om (a) hulle eie belydenisse, leerstellinge en kerklike ordes vas te stel, (b) oor alle leerstellige en kerkordelike sake self te besluit en, (c) in ooreenstemming met die beginsels van verdraagsaamheid, billikheid en verantwoordingspligtheid, hulle eie interne sake te reël, insluitende organisatoriese strukture en prosedures, die bevestiging, diensvoorwaardes, dissiplinerings en ontslag van ampsdraers en lede, die aanstelling, diensvoorwaardes en ontslag van werknemers en vrywillige werkers, en lidmaatskapvereistes.
 - 9.2 Elke godsdiensinstelling word erken en beskerm as 'n instelling wat gesag het oor sy eie sake en teenoor wie die staat, deur sy regeringsinstellings, die verantwoordelikheid het om regverdig, konstruktief en onpartydig te regeer in belang van almal in die samelewing.
 - 9.3 Die staat, insluitende die regbank, moet die gesag van elke godsdiensinstelling oor sy eie sake eerbiedig en mag nie leerstellige en kerkordelike sake reguleer of voorskryf nie.
 - 9.4 Die vertroulikheid van die interne sake en kommunikasie van godsdiensinstellings moet eerbiedig word. Die gepriviligieerde aard van enige godsdienstige kommunikasie wat met die verwagting van vertroulikheid gemaak is, moet in regsprosesse eerbiedig word sover die belang van geregtigheid dit toelaat.

- 9.5 Elke godsdienstinstelling is onderworpe aan die reg van die land. 'n Godsdienstinstelling moet enige nie-nakoming van 'n wet wat uit die uitoefening van die regte in hierdie Handves spruit, kan regverdig.
- 10 Die staat mag aan godsdienstinstellings wat as regs persone kwalifiseer belasting-, liefdadigheids- en ander voordele toestaan.
- 11 Elke persoon het die reg om vir godsdienstige doeleindes en in die bevordering van hulle doelstellings, vrywillige finansiële en ander vorme van ondersteuning en bydraes te werf, te ontvang, te bestuur, toe te wys en te spandeer. Die vertroulikheid van sulke ondersteuning en bydraes moet eerbiedig word.
- 12 Elke persoon het die reg om op godsdienstige of ander gronde en in ooreenstemming met hulle etos, en ongeag of hulle staatsondersteuning ontvang, en of hulle persone met ander oortuigings bedien, noodlenigings-, opheffings-, sosiale geregtigheids-, ontwikkelings-, welsyns- en liefdadigheidswerk in die gemeenskap te doen, liefdadigheids- en welsynsorganisasies te stig, te onderhou en daartoe by te dra, en fondse vir hierdie doel te werf, te ontvang, te bestuur, te versprei en te spandeer.

Kopiereg: © SA Raad vir Godsdienste en -vryhede